19e Jaar, No. 47. — 'SHERTOGENBOSCH. — Dingsdag 9 Februarij 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
voor de Stad . f 12,
per Buitenpost . „ 14.

DICERE VERUM QUID VETAT? HORATIUS.

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents segel.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

AMERIKA.

Wij hebben tijdingen uit New-York tot den 12 januarij. Het eenig belangrijke dat daarin voorkomt is het besluit door het mexikaansch congres, welks zittingen den 7 december aangevangen zijn, genomen om geene voorslagen van vrede van het amerikaansch gouvernement aan te nemen, alvorens de troepen der Vereenigde Staten het grondgebied van Mexiko verlaten hebben en hunne vloot van de Mexikaansche kusten verwijderd zal zijn.

DUITSCHLAND.

De Weener is onlangs een voorval geschied, het welk veel indruk op het publiek heeft gemaakt en waarmede de drukpers zich levendig bezig houdt. Hoewel doctorsgraad te bekomen zijn de studenten in Duitschland verpligt eene thesis tegen een of meer bestrijders vol te houden. De omstanders zelve hebben het regt deel te nemen aan den woordenwisseling. Meestal wordt zoo een strijd op de beleefdste wijze gevoerd zonder veel belangstelling te wekken; thans het godsdienstige vraagstukken gelden, dan wordt de twist hevig tusschen catholijken en protestanten en de dekan der faculteit is maar verpligt zijn gezag te gebruiken om er een einde aan te maken. Ziehier nu, wat onlangs gebeurd is. Een jonge kweekeling nam tot onderwerp de verdediging der inbezitneming van Krakau door Oostenrijk. Een ervaren regtsgeleerde, dr. H..., bevoegend om hem te beantwoorden, moest noodwendig het tegenovergestelde volhouden; hij heeft zulks gedaan met zooveel welsprekendheid en eene onweerstaanbare kracht van overtuiging dat de jonge kweekeling en zijne zaak totaal verslagen zijn.

Deze twist voor een talrijk en schitterend gehoor heeft zooveel indruk gemaakt, dat de minister vermeend heeft Dr. H... rekenschap te vragen van de oprechtheid zijner beweegredenen. Deze heeft zich verscholen achter zijnen rol van tegenstrever, daarbij bewerende dat er geen zoodanige paradox is, welke men niet verdedigen kan. De redenering heeft niettemin hare werking gehad en veel weerklank in de duitsche dagbladpers gevonden.

WURTEMBERG. Het gouvernement van Wurtemberg heeft weder een nieuw bewijs gegeven van zijne onwil jegens de catholijken. Het weigert aan den justitieraad Wuest, die tot lid der Kamer benoemd is, het verlof hetwelk hij noodig heeft, om de zittingen te kunnen bijwonen. De heer Wuest is een ijverig catholijk en een uitstekend regtsgeleerde, voor wiens regtschapenheid en kunde zijne regering bednoht is.

Men had in Duitschland het gerucht verspreid dat de baronnesse von Speth, hofdame van H. K. H. de hertogin van Kent, moeder der koningin van Engeland, vrijwillig tot de anglikaansche Kerk was overgegaan. Een dezer tijding aan den *Standard* gedaan, was in het afgeloopen jaar door de *Augsb. Zeit.* over geheel Duitschland verspreid. Thans trekt die dagblad zijn voorberigt bewering in en verklaart dat de baronnesse von Speth niet opgehouden heeft, getrouw te blijven aan het roomsch catholijk geloof. Daarentegen meldt een ander duitsch dagblad dat een pers*oontje* van eenen hoogen rang, de echtgenoot van eenen minister des konings van Saksen, die nog protestant is, het catholijk geloof omhelsd heeft en dat een aantal aanzienlijke vrouwen te Dresden zoo gunstig voor de godsdienst ingenomen zijn, dat velen waarschijnlijk dit voorbeeld volgen zullen. Eene dergelijke neiging wordt te Leipzig opgemerkt en die strekkingen naar het catholicismus zijn het natuurlijk en lang voorzien gevolg van de tegenwoordige ontbinding van het protestantismus.

ENGELAND.

Het Lagerhuis heeft desselfs zittingen van maandag en dingsdag ll. besteed aan de beraadslagingen over de wet betrekkelijk den onderstand, te verleenen aan de arme werklieden in Ierland (*labouring poor bill*). De debatten waren weinig belangrijk en zijn gesloten met de tweede lezing der wet, welke zonder oppositie aangenomen is. De tweede bill betrekkelijk Ierland getiteld: Bill der hulpbehoevende personen, en welke ten doel heeft een algemeen stelsel van onderstand door den Staat te verleenen, daar te stellen, is insgelijks, bij de tweede lezing zonder tegenstand aangenomen; hetzelve heeft plaats gehad met de wet genoemd: Bill van onderstand aan de behoeftigen. Deze drie ontwerpen maken het geheel uit der onmiddelijke maatregelen van hulpbetoon, door het gouvernement voorgesteld. Men twijfelt niet aan eene even gereede aanneming in het Hoogerhuis. Niettemin stonden alle drie de ontwerpen bloot aan de heftigste aanvallen zoo wel in het Parlement als door de drukpers.

IERLAND.

De particuliere correspondentien welke uit Ierland gezonden worden, verklaren dat al hetgeen over den droevigen toestand van dat land gezegd wordt, nog ver beneden de wezenlijkheid is. De overmaat van ellende doet het getal der misdadigers op eene schrikbarende wijze toenemen; de wandaden van allerlei aard vermenigvuldigen zich in eene evenredigheid, welke steeds met de wanhoop toeneemt. De eigendommen staan aan onophoudelijke aanvallen bloot.

SPANJE.

MADRID 29 januarij. Het spaansch ministerie is eindelijk zamengesteld. De hertog van Salomayor is voorzitter van den raad en minister van buitenlandsche zaken; justitie, Bravo Murillo; binnenlandsche zaken Seijas Lozano; openbaar onderwijs Roca de Tugures, financien, Sanmillan; oorlog Paxia; marine Baldasano. Daar de generaal Pavia zich thans niet te Madrid bevindt zal het departement van oorlog *ad interim* door den heer Mon waargenomen worden.

— In de zitting van het congres van gisteren heeft de heer Cortina gevraagd of de stukken betrekkelijk de koninklijke huwelijken zouden overgelegd worden. De heeren Pidal en Mon hebben verklaard dat het vorig ministerie allezins bereid was, die overlegging te bewerkstelligen, doch dat zij deswege aan het nieuwe kabinet geene verpligting hoegenaamd konden opleggen.

MADRID 30 januarij. De *officiele Courant* behelet heden de besluiten der benoeming van de nieuwe ministers.

— *El Espanol* zegt dat men van den heer Mon spreekt als den aanstaanden ambasadeur te Londan.

— Men verzekert dat het nieuwe ministerie voorgesteld heeft een eskader in de haven van Cadix te organiseren en dat het bevel daarover aan den Infant don Enrique zou opgedragen worden.

— Uit Portugal heeft men geene nadere tijdingen ontvangen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 4 februarij. De kamer der Gedeputeerden heeft gisteren met eenparige stemmen de zinsnede betrekkelijk Krakau aangenomen. De beraadslagingen welke deze stemming zijn voorafgegaan, is evenwel niet met die waardigheid gevoerd, welke de Pairskamer daaraan gegeven had. Men heeft getwist over den zin, welken gegeven moest worden aan hetgeen de Kamer zeggen zou en men heeft, door een eenparig votum, de meest uiteenloopende gevoelens bekrachtigd. Het is zeker dat de linkerzijde de woorden der commissie goedgekeurd heeft, zonder ze te verstaan op dezelfde wijze als het ministerie en als de commissie zelve. Deze uitdrukking van het gevoelen der Kamer verliest dus veel van haar gewigt. Zonderling: de heer Odilon Barrot heeft zich, in eenige deelen zijner redevoering, gevorgd bij hetgeen de graaf de Montalembert in de Pairskamer gezegd had over den invloed, welken Frankrijk moest uitoefenen, ten behoeve der volkeren van den tweeden rang.

— Wij hebben reeds gezegd dat het fransch gouvernement het gedrag van den prefekt en den maire van Perigueux, bij gelegenheid van het overlijden van zekeren heer Feytaud, had afgekeurd. Ziehier den brief, welken den minister van binnenlandsche zaken aan Mgr. den bisschop van Perigueux heeft doen geworden:

« Parijs 23 januarij 1847.

« Mijnheer de bisschop,

« Ik heb de klagt ontvangen, welken gij mij, den 18 dezer hebt doen geworden, ten gevolge van het betreurenswaardig voorval, hetwelk plaats heeft gehad bij de ter aarde bestelling van den heer Feytaud, advokaat te Perigueux en [illegible] vikaris-generaal van den beëedigden bisschop der Dordogne.

« Ik heb met u ingezien dat het burgerlijk gezag in deze omstandigheid, deszelfs magt te buiten was gegaan. Ook heb ik mij gehaast mijne goedkeuring te weigeren aan de gedragslijn, welke hetgeen had en hetzelve tot eene gezondere uitlegging der wet teruggeroepen. De bevelen welke ik gegeven heb zullen den terugkeer van daadzaken als [illegible] gij u beklaagt voorkomen. Beschermen [illegible]

langen van de godsdienst even als van de openbare vrijheden, zal het gouvernement niet aarzelen, alle pogingen te beteugelen, welke het beginsel der vrijheid van eeredienslen, door onze instellingen gewaarborgd, zouden kunnen in gevaar brengen of bedreigen.

« Ontvang, mijnheer de Bisschop, de verzekering mijner hoogachting.

« de minister van binnenl. zaken
« Duchatel. »

— De ambassadeurs van Engeland, Oostenrijk en Pruissen wonen voortdurend de debatten der Kamer van de Gedeputeerden bij.

— De bekende *abbé de Genonde*, die lid van de Kamer is, heeft in de zitting van gisteren eene redevoering uitgesproken, waarin hij aan de Restauratie bittere verwijtingen heeft toegewijd. Thans verzekert men dat hij dezen ochtend eenen brief ontvangen heeft, geteekend door een aantal legitimisten, die hem verklaren dat hij, na zijne redevoering van gisteren, zich niet meer onder de legitimisten rekenen mag. Zij voegen er bij, dat indien hij als dusdanig door de kiezers van Toulouse naar de Kamer gezonden is, hij aan zichzelven verschuldigd is zijn ontslag in te dienen, ten einde op nieuw voor hen te verschijnen.

— De zinsneden welker aanneming wij in de *latere berigten* van ons vorig nommer meldden, zonder den tekst mede te deelen, luiden aldus:

§ 4. » Gij hebt reden te hopen dat de aangelegenheden van de Plata spoedig zullen geregeld worden volgens de inzigten, door uw gouvernement aangenomen, in overeenstemming met dat der Koningin van Groot-Brittannie, de billijke vorderingen van onzen handel, welks betrekkingen in die landstreken reeds zoolang nadeel lijden, doen ons wenschen, dat die hoop spoedig verwezenlijkt zal worden."

§ 5. » Uwe Majesteit heeft een traktaat van scheepvaart gesloten met den Keizer van Rusland. De Kamer, geroepen om de financieele bepalingen van dat traktaat in overweging te nemen, zal met belangstelling een verdrag onderzoeken, hetwelk door eene billijke wederkeerigheid in onze scheepvaarts betrekkingen met dat Keizerrijk, ons den waarborg leveren van al de voordeelen, welke ons belang vordert te behouden."

En de zinsnede betrekkelijk Krakau:

§ 6. » Eene onverwachte gebeurtenis heeft den toestand der zaken, door het laatste traktaat van Wenen daargesteld, veranderd: de republiek Krakau, een onafhankelijke en onzijdige Staat, is met het Oostenrijksche Keizerrijk ingelijfd. Frankrijk verlangt ernstig den eerbied der onafhankelijkheid der Staten en der handhaving der verbindtenissen, waarvan geene mogendheid zich ontslaan kan zonder er tevens de overigen van te ontslaan. Toen Uwe Majesteit tegen deze schennis der traktaten, een nieuwen aanval op de oude poolsche nationaliteit, protesteerde, vervulde zij eenen dringenden pligt en beantwoordde aan de billijke uitdrukking van het algemeen bewustzijn."

— Sedert eenige dagen liep er een gerucht dat een aantal gevangenneminge uit staatkundige beweegredenen, hadden plaats gehad. Men noemde zelfs namen, die vroeger in vervolgingen tegen de republikeinsche partij weerklank gevonden hadden; het gerucht oehtend doelde een staatkundig dagblad onmiddellijk op die gevangenneminge, welke naar het beweerd, voornamelijk in de voorsteden hebben plaats gehad.

Uit de door ons ingewonnen berigten blijkt het tegendeel, dat een vijftiental personen, behoorende tot de kategorie van republikeingezinden, wier gerucht misleid en belagden bedorven zijn door de leuging van buitenlandsche gestichten, gevangen zijn genomen onder verschillende beschuldigingen van den ernstigsten aard. Deze personen, meestal tot de min verlichte klasse der maatschappij behoorende, hadden aan hunne vereeniging den naam gegeven van: *maatschappij der Materialisten*. Het doel dat zij beoogden was het in beoefening brengen, door alle middelen, van de beginselen welke ontwikkeld zijn in zulke geschriften, die den eigendom *de vrucht van diefstal* noemen.

Onder degenen, die op bevel van den prefekt van polioje gevangen zijn genomen, en onmiddellijk ter beschikking der justitie gesteld, worden velen beschuldigd van diefstal en nog grootere misdaden. Een hunner heeft zelfs gedacht dat zijn toestand zoo hopeloos was, dat hij zich onder zijne vervoering, met een pistool, hetwelk hij verborgen had gehouden, van het leven heeft beroofd.

— 5 februarij. De heer Thiers heeft eergisteren eindelijk gesproken, en wel drie uren lang gesproken. De heer Thiers keurt het huwelijk der Koningin Isabella met don Francisous goed, doch kan zijne goedkeuring niet hechten aan het huwelijk van den hertog de Montpensier, omdat hetzelve aan Engeland mishaagt, en de oorzaak is dat Frankrijk geheel op zich zelf staat. De heer Thiers heeft in het voorbijgaan eene schitterende lofrede op Pius IX gehouden. De heer Guizot heeft gisteren den heer Thiers beantwoord.

— Bij koninklijk besluit van den 3 februarij is de hertog van Montpensier benoemd tot opperbevelhebber der artillerie en der daaraan behoorende etablissementen in het departement de la Seine.

— De heer Thiers ontmoette gisteren, bij het verlaten der Kamer, den pauselijken Nuntius te Parijs en heeft met hem een onderhoud gehad, hetwelk een kwartier uurs duurde en zeer vriendschappelijk scheen.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH 8 Februarij.

— Het consulaat der Vereenigde Staten te Amsterdam heeft in het *Handelsblad* geadverteerd, dat het bereid is alle verlangde en nuttige inlichtingen te geven aan al de genen, die verlangen zouden naar de Vereenigde Staten te verhuizen en zich *gratis* wil belasten met al de zaken, welke men aan dezelfs zorg zou willen toevertrouwen.

— Het *Handelsblad* bevatte dezer dagen eene tijding waaruit blijken zou, dat mr. Boissevain, in zijn beroep op de algemeene ondersteuning ten behoeve van den heer K. van Hulst, tegen dezes wil zou gehandeld hebben. Thans lezen wij het volgende in *Overijssel*:

Wij ontvingen jl. vrijdag de circulaire, waarbij de heer Boissevain de ondersteuning onzer landgenooten inroept voor den heer van Hulst, en die sedert in verschillende dagbladen is openbaar gemaakt. Reeds de eerste lezing wekte zij ons bevreemding. Wij konden den inhoud niet rijmen met omstandigheden, tot die zaak betrekkelijk, die ons van nabij bekend waren; en veel minder konden wij ons verklaren hoe de heer van Hulst er toe had kunnen besluiten om op zoodanige wijze liefdegaven voor zich te doen vragen; want wij kenden hem als iemand, wiens geldelijke omstandigheden, maar nog meer wiens gevoel in strijd was met zoodanige handelwijze. Wij besloten dus met de plaatsing van dat stuk, hoe beleefdelijk ook verzocht bij missive van den schrijver, te wachten, en namen het in ons vorig nommer niet op. — Verre waren wij toen nog van te durven denken, dat deze geheele manoeuvre buiten voorkennis van den heer van Hulst zou kunnen geschied zijn. En echter is dit het geval; de heer van Hulst ontving (wij hebben ervoor met de postmeesters van overtuigd) de eerste kennisgeving van die plan en van den inhoud der circulaire bij missive van den heer Boissevain op hetzelfde oogenblik, dat de redact der dagbladen ze ontvingen met verzoek om ze plaatsen! — Wij vonden den ongelukkige diep treffen, gekrenkt en beleedigd door zoodanige w van handelen, en wij aarzelen niet het te zegge Terecht was hij verontwaardigd over de onkies heid, waarmede de heer Boissevain, geheel buit hem om, almoezen voor hem vraagt. Wel onde vindt hij, buiten het smartelijke der opsluiti zelve, aanzienlijke schaden door de geledene proce kosten, de afwezigheid van zijne uitgebreide zake het buitengewoon kostbare van zijne huisvesti Maar juist daarom had hij den heer Boisseva daarvan mededeeling gedaan, en hem dringe uitgenoodigd de daartoe vereischte gelden te w len overmaken, en alzoo aan de verpligting voldoen, welke krachtens overeenkomst op d heer Boissevain rustte. Geenszins had de heer v Hulst Z. E. G. geregtigd om ten dien einde *zijn naam* aalmoezen te vragen. En hoe had kunnen denken dat men de onkieschheid zoo ve durfde drijven om, buiten zijne voorkennis, geheel in strijd met zijne bekende denkwijze dien aanzien te handelen? — De heer van Hu heeft ons verzocht openlijk uit zijn naam te ve klaren, dat hij geheel vreemd is aan de hand ling van den heer Boissevain, dat de inhoud circulaire in volslagen strijd is met zijne gevoele van kiesehheid, dat ze hem stuit, en dat h onder dankzegging aan de welwillende landgen ten die aan die oproeping welligt reeds ten zij behoeve gehoor gaven, die liefdegaven overl aan den heer Boissevain, ten einde ze, des ve kiezende te bezigen, zooverre ze daartoe kun strekken, tot vereveuing zijner wettige sch aan hem, ingevolge de bestaande overeenkom Overigens hoopt de heer van Hulst dat, hoe h hem ook de geldelijke verliezen vallen, die h zoo geheel onschuldig drukken, hetwelk niet regtgeaard huisvader het gevaar zou zijn, hem eel die verliezen en winstdervingen geenszins zullen b lemmeren in de voortzetting zijner zaken en in aangenomene maatschappelijke leefwijze.

Wij verzoeken namens den heer van Hulst, bladen, die de bedoelde circulaire hebben opgenom of daarvan melding gemaakt hebben, bovenstaan over te nemen.

De *Kamper Courant* doet van hare zije de navo gende vragen, welke zij later wil beantwoorde

»Waartoe vroegen, we op 't eerste lezen dezer o verklaarbare impertinentie, waartoe zulk een di peraten stap? Wie gaf dezen Advokaat regt volmagt om zijn ongelukkigen client, die en door zijn schuldeloos toedoen in den kerker zuch nu ook nog in eer en goeden naam, in kredie fatsoen, zoo gruwzaam te compromitteren?»

De heer mr. Boissevain verdedigt zich ernst in de *Arnh. Cour.* van zaturdag ll. en bewreet bewijst

1°. Dat het eene vergaande logen is, dat h dit bij eenige overeenkomst, van welken aard e verbonden zou hebben, om, bij eventuële onder natie, den heer van Hulst schadeloos te stellen

2°. Dat ik niet alleen niet *buiten voorkennis* v den heer van Hulst de bewuste oproeping heb gedan maar daartoe eerst ben overgegaan op zijn *herha dringend aanzoek*;

3°. Dat ik het deed uit loutere — na al voorgevallene, welligt te vergedrevene — goe heid; waarvoor ik met ondank beloond wordt.

— Men schrijft ons uit Amsterdam: Eenige leden Amstel societeit, zoo hier als te 's Gravenhag hebben uit deernis met het treurig lot van d moeder ziekte, gebrek en kommer gebukten Marq de Thuinas eene som van f 100.— bijeengebr en aan hem afgezonden, teneinde alzoo eenig tot lenging van zijnen beklagenswaardigen toest mede te werken.

AMSTERDAM 3 februarij. Wij verheugen ons dat de treffende uitnoodiging van het stadsbestuur en het daarelijk woord der geestelijkheid, Amstels burgerij wederom bereid gevonden en genoopt hebben, de milde hand ten behoeve van verarmde stadgenooten uit te steken. De gisteren gehouden collecte heeft pl. min. ƒ 38,000 opgebragt. De som is hoogst belangrijk, met het oog op hen, wier milddadigheid ze schonk, zij is gering in verhouding tot vele duitenden, die er een aandeel in verlangen en behoeven.

Ingezonden Stukken.

In uwe Courant van den 26 nov. ll. zagen wij eenige niet ongegronde aanmerkingen, dat namelijk het grootste gedeelte van grondeigenaars in deze streken, ongenegen (ja zelfs onwillig) zijn hunne landerijen hieronder te doen begraven of bedijken, als waartoe zij strikt genomen volgens schiereglementen verpligt zijn, aangezien dezelve, in de laatste afgeloopene 20 jaren niet eens den gewonen polderlasten hebben opgeleverd, en in plaats van de uitgaven welke zij zich dit jaar hebben moeten laten welgevallen, een matig revenu te bekomen, dezelve vermoedelijk weder jaren achtereen het water zullen bedekt zien.

De inzender van dat stuk zeide te regt *veel vertrouwen* te stellen in de krachtige ondersteuning van heeren Ged. Staten van dit gewest. Mag zoodaarbij, wat zal ons dit alles baten? Reeds vroeger heeft het gouvernement het plan van een afwaterings kanaal ontworpen, hetwelk de goedkeuring van Z. M. mogt wegdragen en eindelijk na jaren daarbij zonder gevolg gebleven te zijn, is het gelukt de gevorderde ƒ 900,000 in een der zittingen der Provinciale Staten verzekerd te zien worden, en welke som door eene daartoe benoemde commissie, staande de vergadering aan de Hooge Regering werd aangeboden *en zeide daarbij*, nu indendelijk wij afspoedig van onzen vijand (het water) bevrijd te zullen worden.

Maar wat was het gevolg en zoo sprak den inzender? Op hooger bevel moest een minder kostbaar plan ontworpen worden, en zoo leven wij voort tot dat een vooraan gedeelte onzer Provincie haren totalen ondergang zal bereikt hebben, in plaats van in staat gesteld te worden om aan zoovele ledige handen werk te verschaffen, waaruit ook volgen moest woeste gronden tot cultuur te brengen.

Niet minder is het waarheid dat de inzender verleden gehad heeft vertrouwen te stellen in de krachtdadigheid van Z. M. en in de bekwaamheid der mannen die thans werkzaam zijn, om een of eene mindere kostbare schaal tot stand te brengen; ten minste wij ontleenen aan eene dat men eerstdaags dat ontwerp aan regering zal zien onderwerpen.

Gewis ook de Hooge Regering, aan wie het voordeelige eener verbeterde uit- of afwatering niet onbekend is, zal langer aarzelen hare hand aan het werk te doen slaan, ten einde de zaak en ellenden af te doen weren, waarmede een der vruchtbaarste streken van dit gewest bedreigd wordt, en die, men mag het zeggen, bereids het punt hebben bereikt, dan daar ook dat punt tot leedwezen begint te ontwaken, alwaar het niet mogelijk is bij soortgelijke omstandigheden den kost te langen winnen. *Ginds en weder men eenige zamen tot droogmakerijen* zijn opgeofferd worden, zonder zeker te zijn of zulks met gunstige gevolgen zal bekroond worden. Terwijl men door het graven van kanaal aan het water slechts den natuurlijken loop zal zien gegeven, en daarenboven behalve het voordeelige daarin gelegen, de uitgaven, het gouvernement daaraan te besteden heeft, tot algemeene welvaart en ook tot zonderheid nog menige onkostelijke belemmeringen van overgang en versterfregten, drievoudig in de schatkist zal zien terug vloeijen, enz. enz., hetgeen niet meer de regtmatige klagten *zal hooren, dat men in dit gewest verpligt wordt grondlasten te betalen van landerijen, die, zoo als boven gezegd, geen inkomen opleveren.*

Mengelwerk.

CALIFORNIË.

New-York, 15 december 1846.

Californië.... Die naam heeft het vermogen gehad om eerlang de beurs van Londen en Parijs in beweging te brengen. De tijding dat de Vereenigde Staten dit gewest in bezit hebben genomen heeft de openbare fondsen door geheel Europa doen dalen; meer dan een bankier, die op den naam van Californië beefde of speculeerde, sprak denzelven welligt voor het eerst uit. Van het oogenblik af dat de aandacht der staatkundige en financieele wereld op dit punt gevestigd is, kan het niet ongepast zijn te weten, waarover men spreekt, en uwe lezers zullen het mij ten goede houden, indien ik hen bekend maak, niet alleen met hetgeen Californië thans is maar tevens met hetgeen het eertijds was. De geschiedenis van dit onbekend Schiereiland heeft ook hare verhevene zijde, even als zij thans haar verval heeft; doch gene was het werk der godsdienst, deze is het werk der menschen en der omwentelingen.

Men weet dat het eigenlijke Californië een smal Schiereiland is, gelegen ten Westen van Mexiko; het heeft 300 uren *in* de lengte en slechts 30 in de breedte; doch men heeft den naam van Neuw-Californië gegeven aan dat gedeelte van het amerikaansch vasteland, hetwelk zich uitstrekt ten noorden van het Schiereiland tot den Orégon. Dit grondgebied is ontdekt door Fernand Cortès. De student van Salamanka, de alkade van Cuba, de veroveraar van Mexiko, was in 1521 meester der onmeetbare monarchie van Montezuma. Doch zijn op lotgevallen azend genie wilde nog nieuwe rijken aan de kroon van Spanje onderwerpen. Karel V ontzegt aan Cortès het beheer over het rijk, hetwelk hij verwonnen had; Cortès verkrijgt als eene buitengewone gunst de bevoegdheid om op eigen kosten nieuwe ondernemingen te wagen, en wij zien hem in 1532 van voor een schepen langs het mexikaansch gebergte vervoeren. Deze schepen heeft hij op de Atlantische zee gebouwd, hij bevaart daarmede de Stille Zee en scheept zich daarop in, zijl hij vermeldt, dat zijne bevelhebbers niet zoo snel handelen als zijne gedachten. Cortès bezoekt achtervolgens de streken van Californië, doch die ongastvrije kusten brengen hem ongeluk aan: de storm verbrijzelt zijne schepen, de honger maait zijne bemanning weg en de dolende volksstammen der Indianen bieden hem eenen halstarrigen wederstand. De beschaving der Azteks was gemakkelijker te overwinnen dan de ongrijpbare wispelvalligheid der wilden. Cortès verarmt zich in die vruchteloze ondernemingen en is gedwongen de juweelen zijner vrouw te vervreemden om zijne uitrusting te betalen. Intusschen valt hem de eer te beurt van de eerste een uitgestrekt land ontdekt en aan zijn naam gegeven te hebben aan de zee, welke nog de zee van Cortès moest heeten. Deze ontdekkingen moesten toereikende zijn om zijnen gevallen beschermer de vrede te stellen: deze ook's de veroveraars hebben minder gedaan, doch zij worden niet opgemerkt te midden der grootheden van den Spanjaard.

In de volgende eeuw poogde Spanje te vergeefs, om van Californië eene kolonie te maken. Het bezat evenwel een hoog gewigt dan die bezitting. Het hof van Madrid wilde zich in onmiddellijke gemeenschap stellen met de Philippijnsche eilanden en het had eene goede haven aan de Stille Zee noodig om er de galioenen uit Manilla heen te zenden. Doch elf achtereenvolgende expeditien, met groote kosten en onder verschillende regeringen uitgerust, vielen allen even noodlottig uit. Het oude Californië is geheel bedekt met volkanische bergen, zonder rivieren, zonder bosschen, zonder timmer. In eenige weinige dalen bevindt zich eene geringe hoeveelheid teelbaren grond; daar zaaiden de inwoners de maïs; doch hun voornaamst bestaanmiddel was in de vischvangst gelegen. De kolonisten, welke het spaansch gouvernement naar dat onvruchtbaar land zond, vergingen er van armoede of gaven den moed op, en in 1697, dus 176 jaren na de verovering, bestond nog geene enkele inrigting in Californië. Toen, wanhopende aan den uitslag van deszelfs pogingen zonder andere magt dan de zijne, deed het spaansch gouvernement, als het ware, afstand van deszelfs souvereiniteit, ten behoeve eener Orde. De opene brieven, door Karel II uitgevaardigd, gaven aan de Societeit van Jesus het regt om Californië te beheeren, en tot alle burgerlijke en militaire bedieningen te benoemen, troepen te ligten en in alles te handelen als de eenige Vertegenwoordiger des Konings van Spanje in dat land. Met die volmagt bekleed, ontscheept pater Salva-Tierra den 25 october 1697 in Californië aan het hoofd van een leger, bestaande uit *vijf soldaten* en neemt plegtiglijk bezit van het land, waarin hij leven en sterven wil. De zending van Loreto wordt opgerigt en het werk der verkondiging van het Evangelie neemt een aanvang. De jesuit, ofschoon spoedig bijgestaan door de paters Piccolo en Ugarte, gevoelt zich vaak geneigd een zoo ondankbaar land te verlaten. De kolonie kan in haar onderhoud niet voorzien. De stormen verwoesten de akkers, de zee verslindt de schepen, welke haar voorraad aanbrengen, en Californië ware weder verlaten geworden zonder de liefdadigheid van pater Kino, die op een vruchtbaarder gedeelte van Mexiko woonende, zonder ophouden koren en kleederen aan zijne broeders zendt. Ten laatste echter zegeviert de volharding. Herhaalde nasporingen hebben tot de ontdekking geleid van valleijen, die meer geschiktheid tot vruchtbaarmaking vertoonen. De wijngaard en de olijfboom groeijen er wonderbaar te midden der rotsen en geven aanleiding tot ruilhandel tegen het koren der omliggende landstreken. De uit Europa aangevoerde kudden vermenigvuldigen zich in vrijheid en spoedig is de missie tegen gebrek beveiligd. — Beschermers der Indianen, even als Las Casas, hebben de Jesuiten verkregen dat hunne onderhoorigen niet gedwongen zouden worden om in de mijnen te arbeiden. De dankbare wilden laten zich in het ware geloof onderwijzen en de missien van den H. Ignatius, den H. Josephus, den H. Ignatius en de H. Rosalia, schitteren spoedig rondom Loreto. Hier wordt het genie der Vaders in al deszelfs oorspronkelijkheid ten toon gesteld. Zij vinden in de taal der Indianen geene woorden om de opstanding der dooden uitedrukken. Zij moeten evenwel dit leerstuk aan de wilden leeraren en de gedachte daaraan heeft nimmer bij die volkeren bestaan. De Jesuiten nemen eene vlieg, dompelen haar in het water tot dat zij dood schijnt te zijn; daarna wordt zij in de zon gedroogd en komt langzamerhand door de uitwerking der warmte weder tot het leven. *Ibimuhueite!* roepen de daarbij tegenwoordig zijnde Indianen en de paters nemen dat woord aan om de verrijzenis des Zaligmakers aan te wijzen, welke zij nu voor de Indianen zeer begrijpelijk maken.

Middelerwijl ontvangt Salva Tierra bevel om zich naar Mexiko te begeven, waarheen hem tot provinciaal benoemt; eene zoo hooge betrekking stemt niet met zijne nederigheid overeen en in 1706 verlangt hij verlof om haar de missien,

welke hij gesticht heeft weder te keeren. Philips V verlangt eene kaart zijner bezittingen aan de Stille Zee; Ugarte bouwt een schip te Californie en scheept zich in 1719 op de « *Zegepraal des kruises* », in en zendt weldra aan den koning de gevraagde kaart met een verslag zijner onderzoekingsreis, hetwelk der kunde als den ondernemingsgeest van den Jesuit zeer veel eer aandoet.

Men beseft dat Salva Tierra in de verpligting was eenigszins strenge voorschriften aan die ontkiemende christen bevolkingen opteleggen. De uit Europa komende kolonisten kunnen den teugel niet lijden waarmede hunne kwade neigingen in toom gehouden worden en doen de, in het hart der inboorlingen sluimerende ondeugd weder ontwaken. In 1734 breekt eene zamenzwering uit en de missien van den H. Josephus en den H. Jacobus worden onverwachts door de troepen van opstandelingen overrompeld. De paters Carranco en Tamaral worden aan den voet des altaars vermoord even als de beilige Thomas van Kantelberg, en hunne ligchamen overgelaten aan de vlammen, welke tevens de kapellen en de gebouwen verteeren. Een zoodanig lot bedreigde al de zendelingen; maar bij de eerste tijding der nederlaag laat de overste hen tot Loreto terugtrekken, alwaar zij zich versterken en zendt inmiddels om hulp naar den onderkoning van Mexiko. Deze vermeent gewigtigere zaken te regelen te hebben en denkt niet aan de bevrijding der Jesuiten. De Indianen intusschen blijven getrouw en het smart hen, van door de paters verlaten te zijn. Een onoverzienbare optogt slaat den weg naar Loreto in, met het kruis en de banieren der missie aan het hoofd, en die vrome christenen komen smeekende den terugkeer hunner weldoeners in hun midden vragen. Het getrouwe leger der Indianen rukt tegen de opstandelingen op, verslaat ze en brengt de menners voor den overste, hunnen dood eischende. Deze echter vergenoegt zich met de moordenaars zijner broeders uit de kolonie te verbannen en bij de zamenzweerders maakt een opregt berouw plaats voor de misdaad. (*Vervolg hierna.*)

LATERE BERIGTEN.

De Infant don Juan, tweede zoon van don Carlos, zou den 2 februarij te Modena in den echt treden met de aartshertogin Beatrix, zuster van de hertogin van Bordeaux.

Den 30 januarij waren de nieuwe ministers nog niet in de Kamer verscheenen, den 31 is er geene zitting gehouden; de aarzeling der ministers om zich voor de Kamers te vertoonen heeft aanleiding gegeven tot geruchten eener nieuwe ministeriéele crisis. De *Evo del Continente* vertekert dat het niet langer dan twee dagen zal duren.

De koning van Pruissen heeft eindelijk een einde gemaakt aan de onophoudelijke geruchten omtrent de aanstaande constitutie, welke hij aan zijn volk beloofd had. De *Staats Zeit*, deelt het koninklijk besluit mede, waarbij de monarchie van Frederik II onder de vertegenwoordigende Staten van Europa gerangschikt wordt. De koning heeft den 3 februarij, jaardag van het verzuchte bezoek in 1813 aan de pruissische natie gedaan, gekozen om dete gewigtige tijding aan Duitschland mede te deelen. Wij zullen in ons volgend nommer dit belangrijk staatsstuk in ons blad mededeelen.

De koning der Belgen heeft bij een besluit van 6 februarij allen uitvoer van brood verboden, tot den 1 october 1847.

Advertentien.

's HERTOGENBOSSCHE

STOOMBOOT-SOCIÉTEIT,

dagel. geslo. Dienst van *'s Hertogenbosch*, des morgens ten 7½ en van *Rotterdam*, des morgens ten 8 ure.

HOOFD-DEPOT

VAN DE

GLAS- EN KRISTAL-FABBIEK

TE

's Hertogenbosch.

MIVION & Co. hebben de eer aan belanghebbenden te berigten dat zij het *HOOFD-DEPOT* hunner GLAS- en KRISTAL-FABRIEK te *'s Hertogenbosch*, hebben gevestigd te *Amsterdam*, Boommarkt N°. 274, onder het bestuur van de Heeren **Neef en Koothaan** *Jr.*

Ofschoon ook bestellingen aan de Fabriek zelve kunnen geschieden, zal het echter verkieslijk zijn voor den regelmatigen gang der zaak, dat dezelve aan het Hoofd-Depot worden ingezonden.

*** In een der voornaamste dorpen van *Gelderland* **is te huur**, om met primo Mei te aanvaarden, eene sedert jaren gevestigde en gerenommeerde **BAKKERIJ**, waarin in 1846 circa 1300 mudden rogge en 150 mudden Tarwe zijn verbakken; kunnende de Pachter des verkiezende al de noodige materialen overnemen.

Adres onder de Lett. W. W. aan den uitgever dezer. Brieven *franco*.

*** *J. G. SMITS*, Notaris te *Gemert*, zal in het openbaar verkoopen op den 17 Februarij 1847 provisioneel en op den 3 Maart daaraanvolgende finaal, telkens ten herberge van H. VERHEIJEN, te *Gemert*, des avonds ten *zes* ure:

Een hecht, sterk, weldoortimmerd en goed onderhouden HUIS, bestaande in verscheidene BOVEN- en BENEDEN-KAMERS, eene ruime KEUKEN met POMP, grooten ZOLDER en KELDER, OPENPLAATS, verdere gemakken, TUINEN en SCHUREN. Groot te zamen 11 roeden, 39 ellen, gelegen binnen de gemeente *Gemert*, tegen over de Kerk, geschikt tot alle beriugen en bedrijven.

Welke verkooping zal geschieden in perceelen en massa's, zoo als bij aanplak-billetten breeder is omschreven.

Nadere inlichting te bekomen bij genoemden Notaris *SMITS*, brieven *franco*.

A. VERHAGEN, Notaris te *St. Michielsgestel*, zal op *Maandag den 15 Februarij* 1847, des voormiddags ten *tien ure*, ten verzoeke van de Erven van Wijlen den WelEdelen Heer *J. DIEPEN*, Publiek

VERKOOPEN:

100 Stuks ZWARE EIKENBOOMEN, geschikt tot Sluiswerken, Molens, Kuipen en Scheepstimmerhout.

10 Koopen ZWARE BEUKENBOOMEN, en 8 Koopen MASTENBOOMEN.

Alles staande in het Veldersbosch, onder *Liempde*, nabij den Steenweg, om voordeelig te kunnen worden vervoerd.

De aanwijzing der Koopen zal gedaan worden, door den Boschwachter *ABRAHAMS* aldaar.

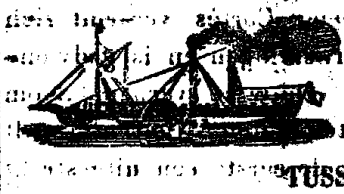

STOOMBOOT-VAART

OP

DE MAAS

TUSSCHEN

***Venlo* en *Rotterdam*.**

Onderneming

P. J. BERGER.

De IJZEREN STOOMBOOT **DE MAAS** zal de Reis hervatten op *Maandag den 15 Februarij* 1847 met de reis van **Venlo** naar **Rotterdam**, en vervolgens continueren.

Van *Rotterdam* naar *Venlo*, des *Dingsdags* en *Vrijdags*.

Van *Venlo* naar *Rotterdam*, des *Maandags* en *Donderdags*.

Vertrek 's Morgens ten 4 ure.

*** *Op Dingsdag den* 16 *February* 1847, morgens om negen ure zal de Notaris M. HUISEN, te *Vught*, op het Landgoed Ou... kerk aldaar, voor Jonkheer H. B. MART... Verkoopen:

30 Koopen extra lange en zware ELKEN BOOM... hekwaam voor Molen-, Kuipe en T... merhout. — Idem 26 Koopen mede e... zware en lange BEUKEN BOOMEN, voo... enige Koopen zware IPEN, ACCACIA... MASTBOOMEN, eene partij DENNEN SLIET... LATTEN, HOP en BOONSTAKEN, eene ... nigte SCHAARHOUT en eenige VETTE ... DRAGENDE SCHAPEN.

KERK-ORNAMENTEN

TOT

FABRIJKS-PRIJZEN.

Ondergeteekende adverteert: dat hij eene gro... en fraaije PARTIJ KUNST-BLOEMEN, bij... der geschikt voor KERK- en ALTAAR-VE... SIERING, tot *fabrijks prijzen* zal *opruimen*... GOUDEN- ZILVEREN en alle andere METALE... ORNAMENTEN, CASUIFELS, CHOORKAPP... VANEN, FRANJES en GALONNEN, heb... mede eene groote vermindering van ... ondergaan.

's Bosch 8 *februarij* 1847.

J. H. T. DE BONT.

Iemand met eenig kapitaal kunnende besch... ken, biedt zich ter ASSOCIATIE aan in e... FABRIJK of HANDELSZAAK, welks ja... balans een gunstig resultaat opleverde en ... meerdere uitbreiding van deszelfs zaken ... ruimer geldfonds begeert; op dezelfde v... waarden is hij mede bereid op aannemeli... wijze eene zaak over te nemen.

Adres met *franco* brieven bij den heer B. WELS... Kanaal te *'s Hertogenbosch* onder Le... K. M. J.

Graanmarkt

VAN 'S HERTOGENBOSCH.

Vrijdag en Zaturdag 5 en 6 Februarij.

ROGGE *f* 9,85 *f* 10,25 a *f* 10 65.
BOEKWEIT *f* 7.50 *f* 7 65 a *f* 7.90.
HAVER *f* 3.40 *f* 3.75 a 4.00.

Lichtmispegge 1847.

te *'s Hertogenbosch*.

Rogge per Nederlandsch Mud . . . *f* 0.80
Boekweit per " " " . . . " 7.90
Haver per " " " . . . " 3.40
Gerst, geene pegge over 1847 en 1846
opgenaakt, volgt die van 1845 . . . " 3.75

Beurs van Amsterdam.

Zaturdag 6 Februarij ten 4 ure.

W. S. 2½ pCt. 58⅝, T... Dito 3 pCt. 71. Dito Certifi... pCt. 91⅝ ½. Handelm. 172½ ½. Ardoins 510 p. ct. ... Dito Coupons 16⅞. Spanje 3 pCt. 36⅛. Dito Binnenl. 3 ... 30⅜. Port. 4 pCt. 36⅛. Oude Russen 104⅞. Dito 4 pCt. ... Do. Stieglitz en Co. 68⅜. Metalk. van 100 p. ct. 22½.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren de Maas te Grave en v... de Dieze te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 uu...

Da-	MAAS TE GRAVE				DIEZE TE 'S BOSCH.				
	BOVEN AP.		GEWASSEN.	GEVALLEN.	BOVEN 0.		ONDER 0.		GEWASSEN.
TUMS	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.
feb. 5	8	67	»	55	»	»	»	»	»
6	8	34	»	55	0	26	»	»	»
7	8	09	»	25	0	18	»	»	»
8	»	»	»	»	0	7	»	»	»

De 0 te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Uit Keulen, den 4 feb. 13 voet 1

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te *'s Bosch*.